

גיליון הורים פרשת בהעלתך

שלום להורים היקרים,
פרשת בהעלותך מרובה בנושאים: הדלקת המנורה במשכן, הכנת הלויים לעבודה, חג פסח במדבר ופסח שני, עמוד הענן במסעות בני ישראל, הצוצרות הכסף, סדר השבטים במסעות, הצטרפות יתרו למסעות, נסיעת ארון הברית, חטא המתאוננים, קברות התאוה, השראת הרוח על זקני ישראל ומעשה מרים הנביאה.

לקראת השבת מצורפים תשעה סיפורים קצרים לשלב בדברי התורה בבית או בכל מקום. מומלץ לספר את הסיפורים עם המסר מוכן מראש ולהרחיב ולהתאים לצורך של הילדים במשפחה. שבת שלום

סיפור א' לשולחן שבת

"וְזֶה מַעֲשֵׂה הַמִּנְרָה מְקֻשָּׁה זָהָב עַד יָרֵכָה עַד פְּרָחָהּ מְקֻשָּׁה הִיא כַּמְרָאָה אֲשֶׁר הָרָאָה ה' אֶת מֹשֶׁה כִּן עָשָׂה אֶת הַמִּנְרָה" שואל החפץ חיים:

לשם מה היה צורך שכל המנורה תיעשה מקשה אחת? וכי מה זה משנה עם הכן שעומדת עליו המנורה יהיה בחלק נפרד?! משל למה הדבר דומה:

שרברב ונהג מונית לאחר שנפטרו נפגשו בשמים. השרברב נכנס ראשון ובטעות השאיר את הדלת פתוחה, מה שאיפשר לנהג מונית לשמוע את הדיון בעניניו של הרב.

פתח המלאך הממונה: "טוב מי הגיע אלינו?" – בדחילו ורחימו אמר השרברב את שמו ושם אימו. "ספר נא לבית הדין את סדר יומך בבקשה" – ביקש אחד המלאכים.

"אז ככה... אני קם בבוקר נוטל ידיים, מתלבש ורץ לבית הכנסת. לאחר התפילה אני אוכל ארוחת בוקר והולך לעבודה – חייב פרנסה... לקראת הצהריים אני מתעייף חוזר לבית, אוכל צהריים ועולה לנוח. בשעה 16:00 יוצא לבית המדרש ויושב ללמוד תורה... חוזר לקראת הערב, רץ להתפלל מנחה, שומע שיעור, מתפלל ערבית וחוזר לבית. אוכל ארוחת ערב עם הילדים עוזר במטלות הבית והולך לישון".

נשמעה דפיקה בפטיש, והמלאך הכריז: "גן עדן! – עם אלו שעסקו בתורה כל היום" שומע את זה נהג המונית וכולו קורן מאושר... זה פחות או יותר סדר היום שלו... "מובטח לי גן עדן! אולי לא עם אלה שהיו לומדים כל יום... אבל בטח עם אלו שלמדו חצי יום" – חשב לעצמו...

קרא המלאך הממונה: "הבא בתור בבקשה" – נכנס נהג המונית אמר את שמו ושם אימו. "ספר נא לבית הדין את סדר יומך בבקשה" – ביקש אחד המלאכים.

"אז ככה... גם אני קם בבוקר, מתלבש, אוכל ארוחת בוקר והולך לעבודה – חייב פרנסה... לקראת הצהריים אני מתעייף חוזר לבית, אוכל צהריים ועולה לנוח. בשעה 16:00 יוצא לעבודה – פרנסה אתם יודעים... חוזר לקראת הערב לבית. אוכל ארוחת ערב עם הילדים עוזר במטלות הבית והולך לישון".

נשמעה דפיקה בפטיש, והמלאך הכריז: "גהינום!"

נרעש נהג המונית וצווח: "אפליה... במה אני שונה ממנו גם הוא הלך לעבודה אכל שלוש ארוחות וישן פעמים ביום?! הסבירו לו המלאכים: "אמת, השאלה היא מה התכלית שלך ומה הייתה התכלית שלו? ברור שבן אדם צריך לאכול ולהתפרנס – אך אם עושה זאת בכדי שיוכל ללמוד תורה גם זמן הפרנסה והאכילה נכלל כלימוד תורה. אך אם לא למדת מאומה לשם מה אכלת?! בשביל מה עבדת?!..."

כן הוא הנמשל:

אומר החפץ חיים "וְזֶה מַעֲשֵׂה הַמִּנְרָה מְקֻשָּׁה זָהָב עַד יָרֵכָה עַד פְּרָחָהּ מְקֻשָּׁה הִיא כַּמְרָאָה אֲשֶׁר הָרָאָה ה' אֶת מֹשֶׁה כִּן עָשָׂה אֶת הַמִּנְרָה" דע לך שאפילו הירך המחזיקה את המנורה היא מקשה אחת. כיוון שהמנורה הטהורה רומזת לתורה – תורה אור. גם מה שמחזיק את התורה – הפרנסה המאפשרת את לימוד התורה – גם היא חלק ממנה, גם היא זהב טהור. אם הפרנסה אצלך היא בסיס ללימוד התורה הקדושה – תקבל גם עליה שכר...

סיפור ב' לשולחן שבת

בהעלותך - להגיע לשלמות בקיום המצוות

מהי השלמות בעולם הבא לה זוכה האדם בקיום כל המצוות העומדות לפניו בעולם הזה ומהו ההפסד שנוחל אדם המפסיד ולו מצווה אחת נוכל ללמוד בפרשתנו מאהרון הכהן ומהאנשים שהיו טמאים לנפש אדם... בפרשתנו שני מקרים תמוהים לכאורה:

1. מבאר רש"י: "למה נסמכה פרשת המגורה לפרשת הנשיאים, לפי שכשראה אהרן חנוכת הנשיאים חלשה דעתו, שלא היה עמהם בחנוכה, לא הוא ולא שבטו, אמר לו הקב"ה חייך, שלך גדולה משלהם, שאתה מדליק ומטיב את הנרות".
2. לאחר שכל בני ישראל חגגו את הפסח במועדו (במזכר ט ו-ז): "וַיְהִי אֲנָשִׁים, אֲשֶׁר הָיוּ טְמֵאִים לְנֶפֶשׁ אָדָם, וְלֹא-יָכְלוּ לַעֲשׂוֹת-הַפֶּסַח בַּיּוֹם הַהוּא; וַיִּקְרְבוּ לְפָנָי מִזֶּשֶׁה וְלִפְנֵי אֶהְרֹן בַּיּוֹם הַהוּא. וַיֹּאמְרוּ הָאֲנָשִׁים הַהֵמָּה אֵלָיו 'אֲנַחְנוּ טְמֵאִים לְנֶפֶשׁ אָדָם; לָמָּה נִגְרַע, לְבַלְתִּי הַקָּרִיב אֶת-קָרְבַּן ה' בְּמַעַדוֹ, בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל?'!" האנשים האלה פנו למשה ואהרן - בבקשה לקיים את מצוות הפסח! תמצאו לנו 'היתר' שיאפשר לנו לקיים את המצווה!".

ונשאלת השאלה:

מה היה חשוב לאהרון להקריב קורבן? ומה ראו אלו לבקש לקיים פסח בשעה שהיו פטורים ממנו?
התשובה לכך פשוטה מאד:

הם הבינו את שהשלמות בעולם הבא מורכבת מהמצוות שמקיימים בעולם הזה ולא רצו להפסיד אף אחת מהן...

לא פעם אנו "מדלגים" על מצוות בתקווה שיהיה זמן לעשותם בהמשך או להחליפן באחרות... מלמדים אותנו אהרון הכהן והאנשים שלא יכלו לעשות הפסח את חשיבותן של מצוות, כמה יקרה כל מצווה ואיזה נזק יכולה לגרום בעולם לכשהיא נפסדת... כדי להבין את חשיבות כל מצווה וההפסד שיש בה נביא מעשה שהיה עם ה"חפץ חיים":

כשרצה ה"חפץ חיים" להיכנס להיכל הישיבה, מצא בחורים שעמדו לדבר וביקשם להיכנס. הבחורים התחננו לרב וביקשו עוד שתי דקות בלבד. אמר להם הרב אמשול לכם משל למה הדבר דומה:

לאחד שבנה מרפסת והזמין משאית בטון לשעות אחר הצהריים. משהגיע נהג המשאית הבחין כי חסרים 2 ברזלים ל'תפסנות' על מנת שהציקה תכונן כדבעי.

משראה בעל הבית שאין בנמצא ברזלים שם פעמיו אל עבר מסילת הברזל הקרובה, הוציא מפתח שוודי מכיסו ופירק 2 פסים ממסילת הרכבת.

כשהברזלים על גבו הבחינה בו ניידת משטרה. תפס אותו שוטר ובא לרשום לו דו"ח. לפתע קם הלה ואמר לשוטר: "מה קרה? יש מליוני קילומטרים של מסילה זה הבעיה 2 מטר?!...!"

אמר החפץ חיים לתלמידים:

אותו אחד לא השכיל להבין מה יכולים לעולל חיסרון של 2 פסים מהמסילה כשם שאינכם מבינים מהו החיסרון בעולם הבא של 2 דקות מלימוד התורה...

נושאי ארונו של יוסף (לאחת הדעות) רצו עולם הבא שלם ללא חוסרים, הגם שהיו פטורים לא ויתרו וה' נתן להם את האפשרות לכך. זוהי אותה תחושה שהרגיש אהרון כשראה שאיננו מקריב קורבן....

סיפור ג' לשולחן שבת

"ממי כדאי לקבל עצה..."

בפרשת השבוע מציינת התורה בקשר לגיל הפרישה בעבודת המשכן: "ומבן חמישים שנה ישוב מצבא העבודה ולא יעבוד עוד" מבאר רש"י: אבל חוזר הוא לנעילת השערים.

ובמשנה במסכת אבות כתוב: "בן חמישים לעצה"

מביא רבי עובדיה מברטנורא ראייה מפרשת השבוע: שנאמר בלויים: "ומבן חמישים שנה ישוב מצבא העבודה ולא יעבוד עוד ושרת את אחיו וגו'" ומהו השירות? שיתן להם עצה.

ונשאלת השאלה:

באיזו עצה מדובר כאן?

בעל חידושי הרי"ם מביא משל למה הדבר דומה:

מעשה באדם שתעה ביער ובמשך כמה ימים לא ידע איך לצאת ממנו. לפתע ראה זקן אחד הולך לקראתו ושמח שמחה גדולה. אמר בלבו: ממנו אוכל בוודאי לדעת את הדרך הנכונה לצאת מן היער.

שאל אותו: היכן הדרך לצאת מן היער?

ענה לו הישיש: גם אני כמוך - אינני יודע, כבר שבעים שנה אני תועה כאן, רק דבר אחד אני יכול לומר לך בוודאות: בדרך שהלכתי אני - אתה אל תלך, שבדרך זו טועים. אבל את הדרך הנכונה שיש לך ללכת - את זה עליך למצוא בעצמך...

את העצה הזו אומר החידושי הרי"ם, יכול בן חמישים לתת - "לשמור משמרת" לעמוד על המשמר "לנעילת שערים", איזה שער לנעול כדי שלא להיכנס שם.

כמה הקשבה וקבלת עול נדרשת מאיתנו בקבלת עצה מחכם.

מסופר שסוחר אחד הגיע אל הרב כדי לבקש את עצתו ואת ברכתו. אחרי שהקשיב לדאגותיו של איש העסקים ונתן לו את עצתו בענייני מסחרו.

שאל אותו הרב: "מה עם ילדך?"

"מעולה", השיב האב הגאה. "הם מקבלים ציונים גבוהים בבית הספר - ממש מצליחנים! אין ספק שהם יתקבלו לאוניברסיטאות הטובות ביותר במדינה..."

"ומה בקשר לחינוך היהודי שלהם? מדוע שלא תשלח אותם ללמוד בישיבה?, וכך יהפכו הם ליהודים שומרי מצוות בד בבד עם ידיעותיהם?"

"כבוד הרב... זה עולם אחר כאן, בחו"ל. השכונה שאני חי בה... החברים שלהם... זה פשוט לא מתאים... אתה מבין"...
"התורה נצחית בכל המקומות ובכל הזמנים!", התעקש הרב. "אמריקה לא שונה כלל בעניין זה. אתה יכול וחייב לתת לילדיך חינוך יהודי!"

איש העסקים המשיך להתווכח ועמד על שלו. הרב לא הירפה ממנו ולמרות כל תחנוניו הסוחר נשאר בסירובו.

"אני לא מבין", אמר לבסוף הרב. "לא אני ולא אבא שלי עסקנו מעולם במסחר."

אך בכל זאת הגעת לכאן מרחוק לבקש את עצתי על ההחלטות העסקיות החשובות לך ביותר. ומצד שני, ביחס לחינוך הילדים - שזהו התחום לו הקדשנו את כל חיינו אני ואבותיי - אתה לא מוכן לקבל את עצתי"...!

כמה פתיחות וקבלה נדרשת בקבלת עצה...

סיפור ד' לשולחן שבת

ראינו בפרשה את המתאוננים שחיפשו להסית את עם ישראל מהקב"ה. כך היצר הרע מנסה להסית את היהודי מעבודת ה' בכל מיני דרכים:

מעשה בשני מלכים, ששנים רבות היתה נטושה מלחמה ביניהם, ומעולם לא הגיעה לכלל הכרעה, פעם היה זה מנצח ופעם זה, וחוזר חלילה. הפכו והפכו בדבר, והגיעו לכלל דעה, כי באופן מלחמה זה, לא יסתיים הדבר לעולם. נכנסו יועציהם של שני המלכים וטיכסו עצה כדת מה לעשות, ונמנו וגמרו להציע לשני המלכים, כי יש לקבוע זמן מסויים ומועד מוגבל לקרב. וזה, אשר יעלה בידו לנצח עד תום המועד הקבוע, הוא יהיה המנצח במלחמה. הסכימו שני המלכים להצעה זו והחליטו, כי המלחמה תמשך ארבעה ימים, ואשר ינצח ביום הרביעי, הוא יחשב כמנצח. ביום הראשון ניצח המלך האחד, ביום השני אזרו חיל צבאותיו של המלך השני, ואילו ביום השלישי חזרו וגברו חילות המלך שניצח ביום הראשון. בערוב היום נתכנסו שרי הצבא של המלך, שניצח באותו יום, לטכס עצה מה לעשות כדי לנצח גם ביום המחרת. פתח אחד משרי הצבא ואמר: "חברי ורעי! מחר הוא היום, בו יחרץ גורל המלחמה, אם לא ננצח מחר, הרי לשווא היו כל מאמצינו וכל נצחונותינו בקרב עד היום, וכל קורבנותינו קורבנות שווא היו. הנה אתמול ניצח אויבנו, ומי לידינו יתקע, שלא יעלה בידו לנצח גם מחר? לפיכך אני מציע, כי נשתדל למצוא דרכים נוספות להילחם בו, גם מחוץ לשדה הקרב, כדי למנוע ממנו נצחון ויהי מה. והנה זאת עצתי לכם: המרגלים, ששלחתי למחנה האויב, באו והגידו כי גילו את המקום, שם שמורים אוצרות הנשק של אויבנו. עכשיו יודעים אנו, היכן מחזיק האויב את כל כלי הנשק שלו, את המגינים, את אבני הבליסטרות ואת האפסניה של חילותיו. והעיקר - גונב גונב אלינו, כי אוצרות אלה שמירתם אינה מעולה, ומספר החיילים המופקד עליהם הוא מועט. עתה בואו ונשלח חרש כמה אנשי צבא שלנו, גיבורי חיל ואמיצי לב. אנשי, שריגלו את מחנה האויב, ילכו עימם להראות להם את הדרך, וכך יתנפלו חיילנו על אוצרות הנשק ויוציאו כל אשר בהם בלי השאיר לאויבנו כלי זין להילחם בהם. והיה אם יצליח חפצינו בידנו, וידענו כי לנו הנצחון. "ישרה עצה זו בעיני שרי המלך, וכן עשו. חבורה של אנשי צבא אמיצי לב נשלחה בלילה אל מחנה האויב, והם עשו ככל שהוטל עליהם. כל מה שנמצא בבתי האוצר נלקח, וכל דבר, אשר לא יכלו לקחתו עימם - השמד השמידוהו, לבלתי יוכל להיות לעזר לאויב. אחרי כלותם לעשות מלאכתם, מיהרו וחזרו אל המחנה. למחרת בבוקר הריעו המריעים בחצוצרות לאות, כי הקרב האחרון והמכריע הנה הגיע זמנו להתחיל. בחילותיהם של שני המלכים רבה היתה התכונה, כי אלה כאלה גמרו אומר לנצח בקרב ביום ההוא. אולם, כאשר באו הלוחמים של אותו מלך לבתי הנשק לקחת את כלי זינם, ראו והנה הם ריקים מכל. בראותם כן, לא קמה בהם עוד רוח להילחם והם נכנעו מיד. והנמשל - כל ימי היותו עלי אדמות עומד האדם בקשרי מלחמה עם היצר, העושה כל מיני תחבולות כדי שלא לתת ליהודי ללמוד תורה, לקיים מצוותיה, לעשות מעשים טובים ולעבוד לפניו יתברך בכל לבבו. קשה וארוכה היא המלחמה, ולא תמיד ידו של היצר הרע היא על העליונה. לעיתים גובר היהודי והוא מצליח להיחלץ מידי היצר הרע, וזוכה להזדכך, להיטהר ולהתקרב אליו יתברך. אך לעיתים יקרה שהיצר, רחמנא ליצלן, הוא המנצח, ואז הולך היהודי ומתרחק, חס וחלילה, ממקור מים חיים. רואה היצר הרע שאין קץ לדבר, שבדרך זו אין מובטח לו אף פעם ניצחון מוחלט, נוקט הוא אז תחבולת עורמה, הוא מפריע לאיש הישראלי ומונע ממנו ללמוד תורה. נמצא שהוא נוטל ממנו את כלי זינו העיקרי, את המגן הסוכך עליו ושומר עליו בקרב! נרבה בלימוד התורה הקדושה, ונזכה לרוב טובה וברכה (משלי החפץ חיים)

סיפור ה' לשולחן שבת

"זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם"

מעשה ברבינו משולם שהיה רופאו של המלך, שאלו המלך פעם: נראה שאבותיך היו כפויי טובה ולא מצא חן בעיניהם הטובה אשר נתן להם הקב"ה. שהרי היה להם מן שהוריד להם הקב"ה מן השמים שהיה בו טעם מעדני מלכים כידוע לכל העולם, אם כן למה התלוננו וביקשו קישואים ושומים שהם מאכלי הפחותים? ענה רבי משולם: אדוני המלך, למחר אשיב לך תשובה. הלך רבי משולם אצל השר שהיה ממונה על מאכלי המלך ואמר לו: יודע אני שהמלך רגיל לאכול אחרי סעודתו שום קטן. מעכשיו אל תוסיף לתת לו עוד שום, כי אני רופאו ויודע שהדבר מזיק לו, וכן עשה אותו שר ולמחרתו לא הביא לשולחן שומים. כשראה המלך לאחר סעודתו שלא הביאו לפניו שומים כפי הרגלו, כעס ואמר: מדוע לא הבאתם לי שום? השיב לו השר שזה נעשה בפקודת רופא המלך. שאל המלך את רבי משולם: למה פקדת על השר שלא להביא שום? ענה רבי משולם ואמר: ישמעו אנך מה שפיך מדבר, שהרי פעם אחת לא הביאו לך שום ומיד כעסת, ואילו בני ישראל היו רגילים לאכול במצרים מאכלים אלה זמן מרובה כל כך, והנה היו במדבר ארבעים שנה והיו אוכלים רק מן בלי לטעום שום קטן, ולכן התלוננו. אמר לו המלך יפה דיברת, דברך אמת ותורתכם אמת (ילקוט מעם לועז)

סיפור ו' לשולחן שבת

"אספה לי שבעים איש"

בשעה שאמר לו הקדוש ברוך הוא למשה אספה לי שבעים איש מזקני ישראל, אמר משה לבצלאל, דבר זה אמר לי הקדוש ברוך הוא אספה לי שבעים איש, ואיני יודע האיך אחלק אותם, אחלק אותם ששה מכל שבט ושבט נמצאו יתרים שנים, חמשה מכל שבט ושבט נמצאו חסרים עשרה, ששה משבט אחד וחמשה משבט אחר הריני מטיל מהומה של קנאה בין השבטים. אמר לו בצלאל למשה, משה רבנו, טול שבעים ושנים פתקים וכתוב על שבעים זקן ושנים חלק, ותנם בתוך קלפי. הלך משה ועשה כן ואמר להם לשבעים ושנים זקנים ששה מכל שבט, בואו כולכם וטלו כל אחד פתק מתוך הקלפי, כל מי שעלה לו פתק וכתוב עליו זקן, היה אומר לו משה כבר קידשך המקום, ומי שעלה בידו פתק חלק, משה אומר לו, מן השמים הוא מה אני יכול לעשות לך שלא חפץ בך המקום (ספרי במדבר צ"ה)

סיפור ז' לשולחן שבת

ענין ירידת המן בכל יום

על כך מביאים חז"ל משל: משל לבן מלך שנסע למרחקים מצויד בממון רב שקיבל מאביו המלך. לאחר כשנה הכסף אזל, והוא החליט לשוב לביתו, ולפני שיצא לדרך חזרה הביתה, שלח "מברק" לאביו שהוא בדרך הביתה. כאשר הגיע, ערכו לו קבלת פנים מפוארת בארמון המלוכה כראוי לבן מלך. הוא שב ונכנס לביתו והשתעשע עם אביו בשמחה רבה. חלפו שבעה ימים, הבן הודיע כי בדעתו לשוב מחר למקומו. אביו הבין את המשמעות ושאל "האם אתה זקוק לכסף?" "כן", השיב הבן. המלך הוציא מהארון פנקס צ'קים וחתם על המחאה ומסר אותו לבנו. בן המלך הביט בצ'ק, וכאילו חשכו עיניו, הוא הסתכל על אביו בתדהמה ובאדיבות ראויה הושיט לאביו בחזרה את הצ'ק. שאל אותו אביו – מה קרה?, האם החתימה לא נכונה, אולי התאריך לא טוב בעיניך? ענהו הבן: הכל טוב, התאריך והחותמת. אלא מה? הסכום שרשמת, הוא סכום פעוט מאד, ויספיק לי בקושי רק לשבוע ימים, לכן אני מחזיר אותו, כי אין לי מה לעשות שם במרחק בסכום כזה. כן ילדי יקירי, השיב המלך: בדיוק זה מה שאני רוצה, כי לא תפליג לך למרחקים ותעזוב אותי עם הגעגועים אליך, תישאר כאן קרוב אלי ותבוא לבקר מידי יום. כך הענין גם בירידת המן, הקדוש ברוך הוא רצה שבני ישראל ישאו את עיניהם לשמיים דבר יום ביומו, לכן לא נתן את כל ה"מן" בפעם אחת, אלא מידי יום, בכדי שבכל יום יצטרכו לבטוח מחדש בהקב"ה.

סיפור ה' לשולחן שבת

מהי הסיבה שלכל אחד ניתן המן כפי מדרגתו. ככל שהוא נעלה יותר כך אין הוא צריך להתאמץ כלל וכלל.

"שְׁטוּ הָעַם וְלָקְטוּ... וְעָשׂוּ אֹתוֹ עֲגוֹת וְהָיָה טַעְמוֹ כְּטַעַם לֶשֶׁד הַשָּׁמֶן"

הגמרא במסכת יומא דף עה. מבארת:

כתיב (במדבר יא, ט): "וברדת הטל על המחנה לילה" [ירד המן עליו] וכתיב (שמות טז, ד): "ויצא העם ולקטו" וכתיב (במדבר יא,

ח): "שטו העם ולקטו" הא כיצד? צדיקים - ירד על פתח בתיהם. בינונים - יצאו ולקטו. רשעים - שטו ולקטו.

כתיב לחם וכתיב עוגות וכתיב וטחנו הא כיצד?

צדיקים - לחם. בינונים - עוגות. רשעים - טחנו בריחים.

רואים שלכל אחד ניתן המן כפי מדרגתו. ככל שהוא נעלה יותר כך אין הוא צריך להתאמץ כלל וכלל.

את הסיבה לכך מבאר הזוהר שכל הסיבה לטרחה של הרשעים היא בשל אי אמונתם בקב"ה – כל מי שחשב שאולי הקב"ה לא יזמן לו את האוכל למחר בפתח ביתו, נאלץ לצאת ולחפש אותו. אלו שהיה ברור להם שמחר יהיה המן בפתח הבית – זכו וקיבלו על מפתח הדלת.

כדי להבין את השגחת ה' ואיך הוא מזמן מזון לכל בריותיו נביא סיפור:

בערב שבת קרא האדמו"ר רבי מנחם מנדל מפרימשלן זצ"ל לכמה מחסידיו שילוו אותו אל המטבח.

בדרך הוא שאל אותם:

"אימרו לי... חשבתם פעם איך משיג הדג את מזונו?! הלא לכל בעל חיים יש לסתות ושיניים או ציפורניים חדות לנעוץ בטרפו, אך לדג אין את כל אלו – הוא ניזון מדגיגים קטנים".

התלמידים לא הבינו מה הרב רוצה מהם... והוא המשיך:

"חישבו לרגע... הבעיה הגדולה של הדג היא, שאם יבלע הדג את הדגיגים הקטנים תוך כדי מרדף אחריהם יתקעו הסנפירים שלהם בלועו והוא יחנק למוות!"

בינתיים הם הגיעו למטבח, על השולחן היה מונח דג גדול שהטבחית בדיוק חתכה את בטנו. הרב ניגש אל הדג פתח את בטנו והראה לתלמידיו.

"ראו זה פלא כל הדגיגים הקטנים שבלע הדג לפני מותו ראשם מופנה לכיוון הזנב"...

מסקנה אחת היא:

הדג פותח את לועו והדגיגים נכנסים לתוך פיו... ה' מזמן לו את פרנסתו היישר לתוך פיו.

כן הוא בדור המדבר – מי שהאמין קיבל את המן עד למפתן הדלת כלחם מוכן ללא צורך לצאת לשדה וללקוט וללא צורך לדוכו במדוכה ולאפותו...

כמה לקח לגביי הפרנסה שלנו, אילו רק נאמין באמת הרי שלא נצטרך לעבוד כל כך קשה...

סיפור ט' לשולחן שבת

"ומדוע לא יראתם לדבר בעבדי במשה"

סיפור המבהיר שכל אחד צריך להכיר את מקומו ויש להיזהר מלהטיל חס ושלום דופי בגדולי ישראל והעושים כן עליהם להכיר את מקומם, לנהוג בענווה ולא לבקר ולהטיל מום ודופי על גדולים וטובים מהם...

מרים הנביאה מדברת לשון הרע עם אהרון הכהן אודות אישתו של משה רבנו והקב"ה כעס על כך.

ומבאר ה'אמרי ברוך' בדרך משל:

מלך היה מעוניין שיציירו את היכלו בציורים יפים. למטרה זו הוא הזמין ציירים שיקשטו את ארמונו כראוי לארמון המלך. לאחר שהסתיימה עבודת הקישוט והציור באו למקום טובי הציירים ובאו גם אנשים רבים מבני המדינה כדי לראות את הציורים היפים. בין הבאים היה גם כפרי אחד, איש פשוט מאוד. היה שם ציור של צייר שהפליא לצייר שבולת בתוך שדה של חיטים ועל גבי הסיבולת עומדת ציפור.

אמר האיכר לצייר: "הנך מצייר באופן לא נכון, שהרי הסיבולת בשדה נעה כמעט תמיד ברוח וכיצד ייתכן שציפור תעמוד עליה?!"

הצייר צייר גם איכרים הולכים אחרי מחרשה. גם כאן מצא האיכר חיסרון גדול, משום שבדרך כלל האיכרים הולכים בעת העבודה אחרי המחרשה מצד ימין, והצייר צייר את האנשים מצד שמאל.

התבייש הצייר מהערותיו של האיכר, כי הוא ראה שהצדק עמו. לאחר מכן התבונן האיכר בציור של נער המשרת בחדר הפנימי של המלך, וגם כאן מצא האיכר דופי בציורו.

אולם הפעם התרגז הצייר וצעק על האיכר ואמר: כאשר הערת מה שהערת על ציורי הקודמים, קיבלתי את דבריך ברצון, משום שידעתי כי הנך מבין בדברים אלו הקשורים לשדות ולעבודת השדה, שהרי זהו עיסוקך... אולם מה לך ולחדרי המלך, כלום ראית

פעם חדר של מלך עד שהנך מחווה דעה גם על עניינים אלו?!"

הנמשל ברור מאליו:

יש אנשים המטילים דופי בשלומי אמוני ישראל למרות שלאנשים אלו עצמם אין כל השגה בגדלותם של שלומי אמוני ישראל. צריך להסביר להם שאין מקומם כאן. מעשיהם של גדולי התורה נעלים הם מאד. ואם כן, מה יודעים אותם אנשים פשוטים על הנעשה

אצל המלך פנימה, כיצד הם יכולים לחוות דעה על דברים שאין להם בהם כל מושג?!"

עליהם להכיר את מקומם, לנהוג בענווה ולא לבקר ולהטיל מום ודופי על גדולים וטובים מהם... (אתר dvar-tora)

מתכוננים לפרשה תשובות לשאלות :

הדלקת המנורה במשכן (ח, א"ד)

הפרשה נפתחת בצייוי על הדלקת הנרות במנורת הזהב במשכן .

1. כמה נרות היו במנורה? (ח,ב) שבוע
2. למה נסמכה פרשת המנורה לפרשת הנשיאים? (רש"י ח,ב) למה נסמכה פרשת המנורה לפרשת הנשיאים, לפי שכשראה אהרן חנוכת הנשיאים חלשה אז דעתו, כשלא היה עמם בחנוכה לא הוא ולא שבטו, אמר לו הקב"ה חייך שלך גדולה משלהם, שאתה מדליק ומיטיב את הנרות:
3. כתוב בפס' "בהעלותך את הנרות" למה נאמר על הדלקת הנרות לשון "עלייה" ("בהעלותך"? (רש"י ח,ב) על שם שהלהב עולה כתיב בהדלקת לשון עלייה, שצריך להדליק עד שתהא השלהבת עולה מאליה. ועוד דרשו רבותינו מכאן, שמעלה היתה (ב) לפני המנורה שעליה (ג) הכהן עומד ומיטיב:
4. כתוב בפס' "אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות" מה הפירוש "אל מול פני המנורה"? (רש"י ח,ב) אל מול נר האמצעי, שאינו בקנים אלא בגוף של מנורה:
5. איך היו מסודרות "שבעת הנרות", ולמה כולם היו פונים לנר האמצעי? (רש"י ח,ב) ששה שעל ששת הקנים, שלשת המזרחיים פונים למול האמצעי הפתילות שבהן, (ד) וכן שלשה המערביים ראשי הפתילות למול האמצעי, ולמה, כדי שלא יאמרו לאורה הוא צריך:
6. מה כוונת הפס' באמרו "ויעש כן אהרן"? (רמב"ן ח,ג) לומר שהוא היה המדליק אותן כל ימיו ואע"פ שהמצוה כשרה בבניו כמו שנאמר (שמות כז כא) יערוך אותו אהרן ובניו אבל היה הוא מזדרז במצוה הגדולה הזאת הרומזת לדבר עליון וסוד נשגב ואולי נרמז לו זה מפסוק (ויקרא כד ג) מחוץ לפרכת העדת יערוך אותו אהרן מערב עד בקר כי בו בחר השם בימיו ומפני זה אמר גם עתה "דבר אל אהרן בהעלותך" ולא אמר "דבר אל אהרן ואל בניו בהעלותכם"
7. חז"ל לימדו אותנו שששת הנרות האירו לכיוון הנר האמצעי שנאמר "אל מול פני המנורה יאירו". המנורה נעשתה מיקשה אחת . כלומר ביציקה אחת ללא חיבורים ואת גוף המנורה סיתתו . השלימו : וְזֶה מַעֲשֵׂה הַמִּנְרָה _____ עד _____ עד _____ מַקְשָׁה הוּא " (ח,ד) וְזֶה מַעֲשֵׂה הַמִּנְרָה מַקְשָׁה וְזֶה עַד יִרְכָּה עַד פְּרָחָה מַקְשָׁה הוּא
8. למה נכתב "ויעש כן אהרן" הרי גם אם לא היה נאמר היינו יודעים שאהרן עשה כפי שצוהו? (רש"י ח,ג) להגיד שבחו של (ה) אהרן שלא שנה (ספרי ט):
9. כתוב בפס' "זוה מעשה המנורה מקשה זהב" וכו', מה לומדים מהמילה "זוה" בפס' (רש"י ח,ד) שהראהו הקב"ה (ו) באצבע לפי שנתקשה בה, לכך נאמר זוה (ספרי טא):

הכנת הלויים לעבודה (ח, היכו)

1. כתוב בפס' לגבי משה "קח את הלויים מתוך בני ישראל ושהרת אותם" מה הפירוש שמשה צריך "לקחת" את הלויים מתוך בני ישראל? (רש"י ח,ו) קחם בדברים, אשריכם (ג) שתזכו להיות שמישים למקום
2. לפני תחילת עבודת הלויים במשכן, הקב"ה מצווה את הלויים להתכונן בגופם. מה ההכנות הנדרשות ? השלימו: מִי חֲטָאת _____ עַל כָּל בְּשָׂרָם _____ בְּגֵדֵיהֶם וְהִשְׁתַּחֲוּוּ לַיהוָה
3. מה צריכים לעשות בני ישראל כדי שהלויים יוכלו לעבוד במקומם? (ח,י) לסמוך את ידיהם על הלויים
4. מה צריך לעשות אהרן לכל אחד מהלויים? (ח,יא) להניף אותם באויר
5. כתוב בפס' "והבדלת את הלויים" איך מתבצעת הבדלה זו? (ספורנו ח,יד) תבדיל בחנייתם את הלויים אשר הם חיים עדנה:
6. נאמר על הלויים "נתנים נתנים המה לי", למה נכפל "נתנים" "נתנים"? (רש"י ח,טז) נתונים למשא נתונים לשיד
7. כתוב בפס' "כי נתונים נתונים המה לי" למה נכתב פעמיים "נתונים"? (ספורנו ח,טז) נתונים מעצמם שנתנו את עצמם לעבודתי כמו שהעיד באמרו מי לה' אלי ויאספו אליו כל בני לוי. ונתונים גם כן מתוך בני ישראל שיתנו מחית הלויים במעשר ראשון חלף עבודתם למען תהיה עבודתי נעשית בין כולם:
8. למה נכתב כעניין אחד הפס' "כי לי כל בכור בבני ישראל ... ביום הכתי כל בכור בארץ מצרים הקדשתי אותם לי" והפס' "ואקח את הלויים תחת כל בכור"? (רש"י ח,יז) שלי היו הבכורות בקו הדין, (א) שהגנתי עליהם בין בכורי מצרים ולקחתי אותם לי עד שטעו בעגל, ועכשיו ואקח את הלויים
9. למה נאמר בפס' חמשה פעמים "בני ישראל"? (רש"י ח,יט) חמשה פעמים נאמר בני ישראל במקרא זה, (ב) להודיע חבתן שנכפלו ואזכרותיהן במקרא אחד כמנין חמשה חומשי תורה, וכך ראיתי בב"ר:
10. כתוב בפס' "ואתנה את הלויים... לעבד את עבודת בני ישראל" מה הפירוש "לעבד את עבודת בני ישראל"? (ספורנו ח,יט) לעבוד אותה העבודה שהיתה ראויה לבכוריהם:
11. כתוב בפס' "ואתנה את הלויים... ולכפר על בני ישראל" איך מבצעים הלויים את הכפרה הזו? (ספורנו ח,יט) בקבלם את המעשרות מישראל כדי שיוכלו לעבוד את האל יתברך יכפרו על ישראל שגרמו כולם בעגל שאמאם את בכוריהם
12. כתוב בפס' "ויעש משה ואהרן וכל עדת בני ישראל ללויים ככל אשר צוה ה'" וכו', מה עשה משה מה עשה אהרן ומה עשו בני ישראל ללויים? (רש"י ח,כ) משה העמידן, ואהרן הניפם, וישראל (ד) סמכו את ידיהם:
13. כתוב בפס' על הלויים "מבן חמש ועשרים שנה ומעלה יבוא לצבא צבא" וכו', אמנם בפס' אחר כתוב "מבן שלשים שנה" ולא מבן חמש ועשרים. איך הדבר מסתדר? ומה לומדים מכך? (רש"י ח,כד) ובמקום אחר אומר מבן שלשים שנה (במדבר ד, ג), הא כיצד, מבן כ"ה בא ללמוד הלכות עבודה, ולומד חמש שנים וכן שלשים עובד, מכאן לתלמיד שלא ראה סימן יפה במשנתו בחמש שנים (ו) ששוב אינו רואה (חולין כד.):

14. כתוב בפס' "ומבן חמשים שנה ישוב מצבא העבודה ולא יעבוד עוד" אך נכתב מיד בסמוך "ושרת את אחיו באהל מועד" אם כן מה הפירוש "ולא יעבוד עוד"? (רש"י ח,כד) עבודת משא בכתף, (ז) אבל חוזר הוא לנעילת שערים לשיר ולטעון עגלות, וזהו ושרת את אחיו עם אחוהי כתרנומו
15. מה עושה הלוי מגיל חמשים ומעלה? (רש"י ח,כו) חוזר הוא לנעילת שערים לשיר ולטעון עגלות, וזהו ושרת את אחיו עם אחוהי ולשמור משמרת. לחנות סביב לאהל, ולהקים ולהוריד בשעת המסעות
16. מה הפירוש בפס' "לשמר משמרת"? (רש"י ח,כו) לחנות סביב לאהל, ולהקים ולהוריד בשעת המסעות:

חג פסח במדבר ופסח שני (ט, א"ד)

1. כתוב בפס' "וידבר ה' אל משה... בחדש הראשון" החדש הראשון האמור כאן הוא חודש ניסן, אם כן למה לא נפתח ספר במדבר עם פרשה זו ונפתח בפרשה שנאמרה באייר? (רש"י ט,א) פרשה שבראש הספר לא נאמרה עד אייר, (ח) למדת שאין סדר מוקדם ומאוחר בתורה, ולמה לא פתח בזו, מפני שהוא גנותן של ישראל (פסחים ו: ספרי סד), שכל ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר לא הקריבו (ט) אלא פסח זה בלבד: המשכן הוקם בא' ניסן בשנה השנית ליציאה ממצרים. שבועים לאחר מכן חולפת שנה מיציאת מצרים (יד"טו' בניסן). מה המצווה הקב"ה את ישראל לעשות? (ט,ב) לעשות הפסח (הקרבן קורבן פסח)
2. כתוב בפס' "ויעשו בני ישראל את הפסח במועדו" מה למדים מהמילה "במועדו"? (רש"י ט,ב) אף בשבת, במועדו, אף (י) בטומאה (פסחים עז. ספרי סה):
3. כתוב בפס' לגבי קרבן פסח "ככל חקתיו וככל משפטיו תעשו אותו", מהם "חוקות" הפסח ומהם "משפטי" הפסח? (רש"י ט,ג) ככל חקתיו. אלו מצוות שבגופו, שה, תמים, זכר, בן שנה: וככל משפטיו. אלו מצוות שעל גופו (כ) ממקום אחר, כגון שבעת ימים למצה, ולביעור חמץ, (ס"א) מצוות שבגופו, שה תמים זכר בן שנה. שעל גופו, צלי אש ראשו על כרעיו ועל קרבו. שחוץ לגופו, מצה וביעור חמץ):
4. מסופר בפס' על אנשים שהיו טמאים ובאו לשאול את דינם ממשה ומאהרן - "ויקראו לפני משה ולפני אהרן ביום ההוא", איך בדיוק התבצעה השאלה? (רש"י ט,ט) כששניהם יושבין בבית המדרש באו ושאלום, ולא יתכן לומר זה אחר זה, שאם משה לא היה יודע, אהרן מנין לו (ספרי סח): בעקבות שאלת האנשים הטמאים "למה נגרע" כלומר נימנע מלעשות הפסח, משה אומר "עמדו ואשמעה מה יצוה ה'". מה היה קורה אם לא היו באים לשאול את משה, האם פרשה זו היתה נאמרת? (סוף דברי רש"י ט,ז) אמר להם אין קדשים קרבים בטומאה, אמרו לו יזרק הדם (מ) עלינו ככהנים טהורים ויאכל הבשר לטמאים (ס"א לטהורים כ"ג ר"א"ם), אמר להם עמדו ואשמעה, כתלמיד המובטח לשמוע מפי רבו, אשרי ילוד אשה שכך מובטח, שכל זמן שהיה רוצה היה מדבר עם השכינה. וראויה היתה פרשה זו (ג) להאמר על ידי משה כשאר כל התורה כולה, אלא שזכו אלו שתאמר על ידיהן, שמגלגלין זכות על ידי זכאי (שם):
5. הקב"ה נותן הזדמנות נוספת "פסח שני" להקריב. מי יוכל לעשות פסח שני? (ט,ט) טמאים לנפש ואנשים בדרך רחוקה
6. מתי יהיה "פסח שני" (ט,ט) יד אייר
7. מה יהיה עונשו של אדם שאין לו סיבה ולא הקריב קורבן פסח? (ט,יג) עונש כרת

בכל התורה כולה ישנן רק שתי מצוות עשה שיהודי שלא עושה אותם נענש והם (1) הקרבן קורבן פסח (2) הימנעות מקיום ברית מילה .

עמוד הענן במסעות בני ישראל (ט, ט"כג)

1. עמוד הענן ועמוד האש היו מעל המשכן לאחר הקמתו . עמוד הענן שכן במהלך היום ועמוד האש במהלך הלילה . התורה עוברת לתאר את האופן שבו היו מתחילים מסעות בני ישראל. כיצד ידעו בני ישראל מתי צריך לצאת לדרך ומתי לחנות? (ט"ז, ט"ח) עפ"י עמוד הענן . אם היה עולה מעל האוהל ידעו שצריך לצאת לדרך ובמקום שבו נעצר ידעו ששם צריך לחנות
2. כתוב בפס' "על פי ה' יסעו בני ישראל ועל פי ה' יחנו" איך היתה מתבצעת הנסיעה? (רש"י ט"ח) שנינו במלאכת המשכן, כיון שהיו ישראל נוסעים, היה עמוד הענן מתקפל ונמשך על גבי בני יהודה כמין קורה, תקעו והריעו ותקעו, ולא היה מהלך עד שמשא אומר קומה ה', ונסע דגל מחנה יהודה. זו (ר) בספרי (פד):
3. איך היתה מתבצעת החנייה? (רש"י ט"ח) כיון שהיו ישראל חונים, עמוד הענן מתמר ועולה ונמשך על גבי בני יהודה כמין סוכה, ולא היה נפרש עד שמשא אומר שובה ה', רבבות אלפי ישראל, הוי אומר על פי ה' וביד משה
4. מה הפירוש "ימים מספר" בפס' (רש"י ט"ב) ימים מועטים
5. מה ההדגשה של הכתוב באמרו "על פי ה' יחנו"? (ספורנו ט"ב) לא מאהבת אותו המקום:
6. כתוב בפס' "או יומים או חודש או ימים בהאריך הענן על המשכן", מה הפירוש "או ימים"? (ט"ב) שנה, כמו ימים (ש) תהיה גאולתו (ויקרא כה, כט):

חצוצרות הכסף (י, א"י)

1. כתוב על החצוצרות "והיו לך למקרא העדה ולמסע את המחנות" מה הפירוש "למקרא העדה"? (רש"י י,ב) כשתרצה לדבר עם הסנהדרין ושאר העם, ותקראם לאסוף אליך, תקראם על ידי חצוצרות
2. כנגד מי היו "שתי החצוצרות"? (בעל הטורים י,ב) כנגד אברהם ויעקב שעשו מלחמה באומות ונצחום
3. כתוב בפס' "ותקעו בהן ונועדו אליך כל העדה" בכמה חצוצרות תקעו לסימן למקרא העדה? (רש"י י,ג) בשתיהן, והוא סימן למקרא העדה, שנאמר ונועדו אליך כל העדה אל פתח אהל מועד

4. כתוב בפס' "ואם באחת יתקעו ונועדו אליך הנשיאים" לאן הנשיאים "נועדים" (צריכים להגיע)?(רש"י י, ד) הוא סימן למקרא הנשיאים, שנאמר ונועדו אליך הנשיאים, ואף הן יעידתן (א) אל פתח אהל מועד, ומגזרה שוה (ב) הוא בא בספרי (עג):
5. כתוב בפס' "ותקעתם תרועה ונסעו... ותקעתם תרועה שנית" מהו סדר התקיעה לסימן מסע המחנות?(רש"י י, ה) סימן מסע המחנות תקיעה תרועה ותקיעה, (ג) כך הוא נדרש בספרי (עג) מן המקראות היתרים (ר"ה לד):
6. מי היה תוקע בחצוצרות? (ח) הכהנים בלבד
7. מה הפירוש "והרעותם בחצוצרות ונוזרתם"? (אבן עזרא י, ט) ונוזרתם. כי עשיתם מה שצוה לכם השם הנכבד גם התרועה זכר לנפשו לצעוק לשם:
8. מדוע צריך להריע בחצוצרות כאשר "תבא מלחמה בארצכם על הצר הצר אִתְּכֶם" (י, טו) כדי להיזכר לפני הקב"ה שיושיע אותנו מאויבנו
9. כתוב בפס' "וביום שמחתכם... ותקעתם בחצוצרות... והיו לכם לזכרון... אני ה' אלוקיכם" מה למדים מהפס' זה על תקיעות ראש השנה?(רש"י י, י) מכאן למדנו מלכיות עם זכרונות ושופרות, שנאמר ותקעתם, הרי שופרות, לזכרון הרי זכרונות, (ז) אני ה' אלהיכם, זו מלכיות וכו':

סדר השבטים במסעות (י, יא-כח)

1. לאחר כל ההכנות למסעות, עם ישראל מוכן לדרך. כתוב בפס' "ויהי בשנה השנית בחדש השני... ויסעו בני ישראל למסעיהם ממדבר סיני" כמה זמן היו בני ישראל "בחורב" (שהוא סיני)?(רש"י י, יא) נמצאת אתה אומר שנים עשר חדש חסר י' ימים עשו בחורב, שהרי בראש חדש סיון חנו שם (ח) ולא נסעו עד עשרים באייר לשנה הבאה
2. מה היה היעד הראשון של בני ישראל? (י, יב) מדבר פארן
3. סדרו את השבטים עפ"י סדר נסיעתם (י, יד-כח)

יהודה	יששכר	זבולון	בני גרשון	ראובן	שמעון	גד	בני קהת	אפרים	מנשה	בנימין	דן	אשר	נפתלי
-------	-------	--------	-----------	-------	-------	----	---------	-------	------	--------	----	-----	-------

4. למה נזכרו כאן שמות נשיאי הדגלים הרי כבר נאמרו?(רמב"ן י, יד) לא ידעתי למה יזכיר בכאן שם נשיאי הדגלים שכבר הזכיר זה ואם תאמר לרמזו כי היו חיים כבר נרמז זה בפרשת הדגלים (לעיל ב ד) כי מיום המנין ועד עת המסע לא מת אחד מכל הפקודים אולי בא הכתוב לומר שגם בלכתם בדרך ילך הנשיא בראש צבאו שיעשו מצותו וישכחו כמלך בגדוד ולא ילכו כצאן אשר אין להם רועה ולא שימנו להם אחר לזה כאשר יעשו משוח מלחמה
5. כתוב בפס' "והורד המשכן ונסעו בני גרשון ובני מררי נשאי המשכן" איך התבצעה נסיעה זו בדיוק?(רש"י י, יז) כיון שנסע דגל יהודה, נכנסו אהרן ובניו ופרקו את הפרכת וכסו בה את הארון, שנאמר ובא אהרן ובניו בנסוע המחנה (במדבר ד, ה), ובני גרשון ובני מררי פורקין המשכן וטועניו אותו בעגלות, והארון וכלי הקדש של משא בני קהת עומדים מכוסין ונתונים על המוטות עד שנסע דגל מחנה ראובן, ואחר כך ונסעו הקהתים
6. כתוב בפס' "ונסעו הקהתים נשאי המקדש והקימו את המשכן עד באם" מה הפירוש "והקימו את המשכן עד באם"(רש"י י, כא) בני גרשון ובני מררי (כ) שהיו קודמים להם מסע שני דגלים, (ל) היו מקימין את המשכן כשהיה הענן שוכן, וסימן החנייה נראה בדגל מחנה יהודה והם חונים, ועדיין בני קהת באים מאחריהם עם שני דגלים האחרונים, היו בני גרשון ובני מררי מקימין את המקדש, וכשבאים בני קהת מוצאים אותו על מכונו ומכניסין בו הארון והשלחן והמזבחות. וזהו משמעות המקרא, והקימו מקימי המשכן אותו עד טרם בואם של בני קהת
7. כתוב בפס' "ונסע דגל מחנה בני דן מאסף לכל המחנות" למה דווקא דן הוא המאסף לכל המחנות?(רש"י י, כה) תלמוד ירושלמי. לפי שהיה שבטו של דן מרובה באוכלוסין היה נוסע באחרונה, וכל מי שהיה מאבד דבר היה מחזירו לו.

הצטרפות יתרו למסעות (י, כט-לב)

1. משה רבינו מבשר ליתרו חותנו (אביה של ציפורה אשת משה) להצטרף למסעות בני ישראל לאחר שהיה איתם שנה שלמה במדבר סיני. מה משיב יתרו למשה? (י, ל) לא אלך כי אם אל ארצי ואל מולדתי אלך
2. משה אומר ליתרו "נסעים אנחנו אל המקום אשר אמר ה' אותך אתן לכם" מה הפירוש "נסעים אנחנו"(רש"י י, כט) מיד, עד ג' ימים אנו נכנסין לארץ, שבמסע זה הראשון נסעו על מנת להכנס לארץ ישראל, אלא שחטאו במתאוננים, ומפני מה שתף משה עצמו עמהם, שעדיין לא נגזרה גזרה עליו וכסבור שהוא (ק) נכנס (ספרי שם):
3. למה נקרא כאן יתרו "חובב", ומה משה מציע ליתרו והאם הוא נענה להצעתו?(רמב"ן י, כט) כבר פירשתי (שמות ב טז) כי חובב שם חדש שקראו ליתרו כאשר שב לתורת ישראל כי זה דרך כל המתגייר כי לעבדיו יקרא שם אחר והנה משה חילה פניו ללכת עמהם ואמר לו סתם והטבנו לך והוא חשב שיתנו לו מן השלל כסף וזהב ובגדים וצאן ובקר ולא תהיה לו נחלה בתוכם ועל כן לא היה חפץ וענה כי אם אל ארצי ואל מולדתי אלך כי שם לי נחלה ונכסים וכבוד אז אמר לו משה אל נא תעזב אתנו כי מודעתך המדבר תהיה לנו לעינים בכבוש הארצות ותורנו הדרך אשר נעלה בה ומכל הטוב ההוא אשר ייטיב ה' לנו נטיב לך רמז לתת לו אחוזה בארץ טובה בשכרו על טרחו ועזרתו אשר יעזרם בכבוש הארץ ועל דעתי כי נתרצה אליו בזה ועשה כן כאשר הזכרתי שם (שמות יח א) וכך אמרו בירושלמי (בכורים פ"א ה"ד) בני קיני חותן משה מביאין וקורין דכתיב לכה אתנו והטבנו לך

המלמד

מתכוננים לפרשה

גיליון להורים

פרשת בהעלתך

www.Parashatshavua.com

4. יתרו דוחה את הצעת משה לבוא לארץ באמרו "כי אל רצי ואל מולדתי אלך" מה כוונתו במילים אלו? (ספורנו י, ל) שלא תסבול זקנתי אויר ארץ אחרת ומזונותיה:
5. מה הפירוש "כי על כן ידעת חנותנו במדבר"? (רש"י י, לא) כי נאה לך לעשות זאת, על אשר ידעת חנותנו במדבר וראית נסים וגבורות שנעשו לנו
6. למה משה מפציר ביתרו "אל נא תעזב אתנו"? (רש"י י, לא) אין נא אלא לשון בקשה, שלא יאמרו לא נתיייר יתרו מחבה, (ש) סבור היה שיש לגרים חלק בארץ, עכשיו שראה שאין להם חלק הניחם והלך לו:
7. כתוב בפס' "והיה כי תלך עמנו והיה הטוב ההוא אשר ייטיב ה' עמנו והטבנו לך", מהו "הטוב ההוא" שהציעו ליתרו? (רש"י י, לב) מה טובה היטיבו לו, אמרו, כשהיו ישראל מחלקין את הארץ, היה דושנה (ב) של יריחו ת"ק אמה על ת"ק אמה, והניחיהו מלחלוק, אמרו מי שיבנה בית המקדש בחלקו הוא יטלנו, ובין כך ובין כך נתנוהו לבני יתרו לינדב בן רכב, שנאמר ובני קיני חותן משה עלו מעיר התמרים וגו' (שופטים א, טז):

נסיעת ארון הברית (י, לג-לו)

1. התורה חוזרת לספר על המסע הראשון מהר סיני. את המסע הוביל ארון הברית. מה "חיפש" הארון? (י, לג) מקום נוח לעצירה
2. כתוב בפס' "וארון ברית ה' נסע לפניו דרך שלשת ימים לתור להם מנוחה" באיזה ארון מדובר ומה הפירוש "נסע לפניו..." לתור להם מנוחה? (רש"י י, לג) זה הארון היוצא עמהם (ד) למלחמה ובו שברי לוחות מונחים, ומקדים לפניו דרך שלשת ימים לתקן להם מקום חנייה (ספרי פג):
3. כתוב בפס' "ויסעו מהר ה' דרך שלשת ימים" מה הפירוש "דרך שלשת ימים" למה לא נאמר "ויסעו מהר ה' שלשה ימים"? (רש"י י, לג) מהלך שלשת ימים הלכו ביום אחד, (ג) שהיה הקב"ה חפץ להכניסם לארץ מיד:
4. מה הפירוש "לתור להם מנוחה"? (ספורנו י, לג) חניה בטוחה במדבר הנורא:
5. כתוב בפס' "וענן ה' עליהם יומם בנסעם מן המחנה" כמה עננים היו במסעי בני ישראל, ומה היה תפקיד הענן שהיה לפניו? (רש"י י, לד) שבעה עננים כתובים במסעיהם, ארבע מארבע רוחות ואחד למעלה ואחד למטה, ואחד לפניו (ה) מנמיך את הגבוה ומגביה את הנמוך והורג נחשים ועקרבים
6. המילה "בנסעם" נכתבה פעמיים בתנ"ך, היכן ומה לומדים מכך? (בעל הטורים י, לד) ב' במס' בנסעם מן המחנה בנסעם מקדם מה להלן מרדו אף כאן נמי מרדו
7. בספר התורה כאן נכתבה פעמיים האות "נ" כשהיא הפוכה, מדוע? (רש"י י, לה) עשה לו סימניות מלפניו ומלאחריו לומר שאין זה מקומו, (ו) ולמה נכתב כאן כהי להפסיק בין פורענות (ז) לפורענות וכו', כדאיתא בכל כתבי הקדש (שבת קטז):
8. מה היה אומר משה רבינו כשהיו מתחילים את המסעות בנסיעת הארון? "השלימו? הארון? ה' ויפצו וינסו משנאיד מפיך" (י, לה) קומה ה' ויפצו איך? וינסו משנאיד מפיך
9. מה הפירוש "קומה ה'?" (רש"י י, לה) לפי שהיה מקדים לפניו מהלך שלשת ימים, היה משה אומר עמוד והמתן לנו ואל תתרחק יותר
10. כתוב בפס' "וינסו משנאיד" מיהם ה"משנאיד" המוזכרים בפס', ולמה נכתב "משנאיד" כלומר שונאי ה'? (רש"י י, לה) משנאיד. אלו הרודפים: משנאיד. אלו שונאי ישראל, שכל השונא את ישראל שונא את מי שאמר והיה העולם
11. מה היה אומר משה רבינו כשהיו מגיעים לנקודת עצירה "ויבנחה יאמר"? "השלימו?" ה' ויפצו וינסו משנאיד מפיך (י, לו) שובך ה' רבבות אלפי ישראל
12. כתוב בפס' "שובה ה' רבבות אלפי ישראל" מה לומדים מכאן? (רש"י י, לו) מגיד שאין השכינה שורה בישראל פחותים משתי אלפים (ח) ושתי רבבות

חטא המתאוננים (יא, א-ג)

1. לאחר שלושת ימי המסע הראשונים, התחילו רשעים מעם ישראל להתלונן כנגד משה. הקב"ה מעניש אותם באופן מידי. מה עונשם? (יא, א) בוערת במ אש
2. כתוב בפס' "ויהי העם כמתאוננים רע" למה נאמר כאן "העם" ולא "עמנו"? (רש"י יא, א) אין העם אלא רשעים, (ט) וכן הוא אומר מה אעשה לעם הזה (שמות יז, ד), ואומר העם הרע הזה (ירמיה יג, י), וכשהם כשרים קרואים עמי שנאמר (י) שלח עמי (שמות ה, א), עמי מה עשית לך (מיכה ו, ג. ספרי פה):
3. מה הפירוש "מתאוננים"? (רש"י יא, א) אין מתאוננים אלא לשון עלילה, מבקשים עלילה האידך לפרוש מאחרי המקום, וכן הוא אומר בשמשון כי תואנה הוא מבקש (שופטים יד, ד):
4. מה הפירוש שהעם התאונן "רע בעיני ה'?" (רש"י יא, א) תואנה שהיא רעה באזני ה', שמתכוונים שתבא באזני ויקניש, אמרו אוי לנו כמה לבטנו (כ) בדרך הזה שלשה ימים שלא נחנו מעני הדרך:
5. כתוב בפס' "ותבער במ אש ה' ותאכל בקצה המחנה" מה הפירוש "בקצה המחנה"? (רש"י יא, א) במקצין שבהם לשפלות, אלו ערב רב, רבי שמעון בן מנסיא אומר בקצינים שבהם (ל) ובגדולים
6. מה הפירוש "כמתאוננים" למה נאמר "מתאוננים רע"? (ספורנו יא, א) על טורח הדרך לא מתאוננים בלבם באמת כי לא היתה אצלם שום סבה ראויה לזה שיתאוננו אבל היו מתאוננים בדבריהם לנסות:
7. כתוב בפס' "ויצעק העם אל משה" משל למה הדבר דומה? (רש"י יא, ב) משל למלך בשר ודם (מ) שכעס על בנו, והלך הבן אצל אוהבו של אביו ואמר לו צא ובקש עלי מאבא
8. מה עושה משה רבינו ומה קורה? (יא, ב) מתפלל לה' והאש שוקעת
9. כתוב בפס' "ותשקע האש" מה מיוחד בדבר זה? (ספורנו יא, ב) נגד טבע האש למען יכירו שהיה פלא בלתי טבעי ולא היה אש טבעי שקרה אז באיזו סיבה טבעית
10. כיצד נקרא המקום שבו התרחש האירוע? (יא, ג) תבערה

קברות התאוה (יא, דלה)

1. מיהם "האספסוף" (רש"י יא, ד) אלו ערב רב, שנאספו עליהם בצאתם ממצרים (ספרי שם):
2. כתוב בפס' "ויאמרו מי יאכילנו בשר" האם באמת היה חסר להם בשר? (רש"י יא, ד) וכי לא היה להם בשר, והלא כבר נאמר וגם ערב רב עלה אתם וצאן ובקר וגו' (שמות יב, לח), ואם תאמר אכלום, והלא בכניסתם לארץ נאמר ומקנה רב היה לבני ראובן וגו' (במדבר לב, א), אלא שמבקשים עלילה:
3. מה היה סבור העם באמרו "מי יאכילנו בשר"? (בעל הטורים יא, ד) אף על פי שהיה להם בשר הרבה הם היו סבורין לעבור הירדן מהרה ואמרו אנו צריכין להלחם בכנענים ולא נוכל להעביר מקננו עמנו ולכך אמרו מי יאכילנו בשר:
4. מה טוענים האספסוף שאכלו במצרים חינם? השלימו: "זכרנו את _____ וְאָתְּ _____ אֲשֶׁר נָאֵכַל בַּמִּצְרַיִם חֵנֶם (רוצים להיות חופשים מן המצוות) אֶת _____ וְאֶת _____ וְאֶת _____ וְאֶת _____ וְאֶת _____ (חינם מן המצוות) אֶת הַקְּשָׁאִים וְאֶת הַאֲבִשָׁתַיִם וְאֶת הַחֶצִיר וְאֶת הַבָּצִילִים וְאֶת הַשּׁוּמִים
5. כתוב בפס' "זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם" האם באמת אכלו במצרים בחינם? (רש"י יא, ה) אם תאמר שמצריים נותנים להם דגים חנם, והלא כבר נאמר ותבן לא ינתן לכם (שמות ה, יח), אם תבן לא היו נותנין להם חנם, דגים היו נותנים להם (ס) חנם, ומהו אומר חנם, חנם (ע) מן המצוות (ספרי פז):
6. המן במדבר השתנה לכל טעם שהאדם רצה, לאיזה דבר המן לא השתנה ומדוע? (רש"י יא, ה) את הקשאים. אמר רבי שמעון, מפני מה המן משתנה לכל דבר חוץ מאלו, מפני שהן קשים למניקות, אומרים לאשה אל תאכלי שום ובצל מפני התינוק, משל למלך כו' כדאייתא בספרי (שם):
7. מהו "בדלח" (רש"י יא, ז) שם אבן טובה קריסטל?
8. כתוב בפס' על המן "שטו העם ולקחו וטחנו ברחים... ועשו אותו עגת והיה טעמו כטעם לשד השמן", מה הפירוש "שטו העם"? (רש"י יא, ח) אין שייט אלא לשון טיול אישבי"ר, בלא עמל.
9. מה כוונת משה באמרו "האנכי הריתי"? (ספורנו יא, יב) הנה האב יוכל להנהיג את בניו אף על פי שהם חלוקי הדעות וזה כי כולם חושבים אותו לאוהב שישתדל בכל כחו להטיב להם אבל אלה אינם בוטחים בי כלל וחושדים ומנסים לראות מה אעשה בעדם:
10. ה' אומר למשה לאסוף שבעים זקנים "אשר ידעת כי הם זקני העם ושטריו", מה הפירוש? (רש"י יא, טז) אותן שאתה מכיר שנתמנו עליהם שוטרם במצרים (ח) בעבודת פרך, והיו מרחמים עליהם ומוכים על ידם, שנאמר ויכו שוטרי בני ישראל, עתה יתמנו בגדולתן, כדרך שנצטערו בצרתן:
11. מה הפירוש "ולקחת אותם"? (רש"י יא, טז) קחם בדברים, אשריכם שנתמניתם פרנסים על בניו של מקום:
12. כתוב לגבי שבעים הזקנים "ולקחת אותם אל אהל מועד והתיצבו שם עמך" למה נצטרכו "להתיצב שם" עם משה? (רש"י יא, טז) כדי שיראו ישראל וינהגו בהם גדולה וכבוד, ויאמרו חביבין אלו שנכנסו עם משה לשמוע דבור מפי הקב"ה
13. כתוב בפס' "ואצלתי מן הרוח אשר עליך ושמתי עליהם" למה משה היה דומה באותה העת? (רש"י יא, יז) למה משה דומה באותה שעה, לנר שמונח על גבי מנורה והכל מדליקין הימנו ואין אורו חסר כלום
14. מה הפירוש "ונשאו אתך במשא העם"? (רש"י יא, יז) התנה עמהם על מנת שיקבלו עליהם טורח בני שהם טרחנים וסרבנים
15. הקב"ה מבשר למשה שגם תלונת בני ישראל על הבשר תיפתר ויהיה להם בשר בשפע "עד אֲשֶׁר יֵצֵא מֵאֶפְקֹם" וימאס להם. משה רבינו מתקשה להבין מהיכן תהיה כמות כזו גדולה של בשר. מה משיב לו קב"ה: "ה' _____ " ? (יא, כג) ה' תִּקְדָּץ
16. על שבעים הזקנים נאמר "ויתנבאו ולא יספו" מה כוונת הפסוק? (רש"י יא, כה) לא נתנבאו אלא אותו היום לבדו, כך מפורש בספרי (צה).
17. ואונקלוס תרגם ולא פסקין, שלא פסקה נבואה מהם
18. כתוב בפס' "וישארו שני אנשים במחנה שם האחד אלדד ושם השני מידד... והמה בכתובים ולא יצאו" וכו', למה הם לא יצאו? (רש"י יא, כו) מאותן שנבחרו, אמרו אין אנו כדאין לגדולה זו (ספרי שם):
19. מה הפירוש "והמה בכתובים"? (רש"י יא, כו) במבוררים שבהם לסנהדרין, ונכתבו כולם נקובים בשמות ועל ידי גורל, לפי שהחשבון עולה לי"ב שבטים ששה ששה לכל שבט ושבט, חוץ משני שבטים שאין מגיע אליהם אלא חמשה חמשה, אמר משה אין שבט שומע לי לפחות משבטו זקן אחד, מה עשה, נטל ע"ב פתקין וכתב על שבעים זקן ועל שנים (ק) חלק, וברר מכל שבט ושבט ששה והיו ע"ב, אמר להם טלו פתקיכם מתוך קלפי, מי שעלה בידו זקן נתקדש, ומי שעלה בידו חלק אמר לו, המקום לא חפץ בך:
20. כתוב בפס' "וירץ הנער ויגד למשה ויאמר אלדד ומידד מתנבאים במחנה" וכו', מיהו אותו הנער? (רש"י יא, כז) (ר) יש אומרים גרשום בן משה היה:
21. כתוב בפס' "ויען יהושע בן נון... מבחריו ויאמר אדני משה כלאם", מה שני הפירושים למילה "כלאם"? (רש"י יא, כח) הטל עליהם צרכי צבור והם (ש) כלים מאליהם (סנהדרין יז). דבר אחר תנם אל בית הכלא (ספרי צו), לפי (ת) שהיו מתנבאים משה מת ויהושע מכניס את ישראל לארץ
22. יהושע בן נון מציע למשה רבינו לכלוא אותם על כך שלא הגיעו לאוהל מועד. מה משיב לו משה רבינו? השלימו: " _____ אֶתָּה לִי _____ ה' _____ " (יא, כט) הַמְקַנָּא אֶתָּה לִי וּמִי יִתֵּן כָּל עַם ה' נְבִיאִים
23. הקב"ה ממלא את הבטחתו לתת בשר לעם ישראל. מה היה הבשר? (יא, לא) עוף בשם שליו
24. עם ישראל אוסף כמות אדירה של עופות שעפו בגובה נמוך ואכלו בצורה גסה כמות גדולה של בשר. מה היה עונשם? השלימו: " הַבָּשָׂר עוֹרְנוּ בֵּין שְׁנֵיהֶם טָרִם יִכְרַת..... טָרִם יִכְרַת וַיֵּף ה' בְּעַם _____ מֵאֲדָר" (יא, לג) הַבָּשָׂר עוֹרְנוּ בֵּין שְׁנֵיהֶם טָרִם יִכְרַת.....
25. וַיֵּף ה' בְּעַם מִכָּה רַבָּה מֵאֲדָר
26. כיצד קראו למקום בו מתו האנשים שהתאוו לבשר? (יא, לד) קברות התאוה

מעשה מרים הנביאה (יב, א-טז).

1. כיצד מפרש "אור החיים" את הפסוק "ותדבר מרים ואהרן במשה" (אור החיים יב,א) אולי שדברו בפניו של משה, והדעת מסכמת בזה גם כן, כי מה יועילו דבר לא טוב ביניהם לבין עצמם, אלא אמרו דבריהם דרך תוכחה והוא שומע מלתם, שוב ראיתי בדברי רז"ל (ספרי) שאמרו כן ורמזוהו במאמר וישמע ה' והאיש משה וגו' פירוש גם הוא שמע;
2. מרים הנביאה מספרת לשון הרע לאהרון הכהן על משה רבינו שבגלל קדושתו עזב את אשתו המכונה "קשית". מה הייתה תלונתה? (יב,ב) שהקב"ה דיבר גם איתם והם לא פרושו מבני זוגם כמו משה
3. כיצד ידעה מרים שמשה פרש (עזב) מציפורה? (רש"י יב,א) היא פתחה בדבור תחלה, לפיכך הקדימה הכתוב תחלה, ומנין היתה יודעת (ז) מרים שפירש משה מן האשה, רבי נתן אומר מרים היתה בצד צפורה בשעה שנאמר למשה אלדד ומידד מתנבאים במחנה, כיון ששמעה צפורה, אמרה אוי לנשותיהן של אלו אם הם נזקקים לנבואה, שיהיו פורשין מנשותיהן כדרך שפירש בעלי ממני, ומשם ידעה מרים והגידה לאהרון. ומה מרים שלא נתכוונה לגנותו כך נענשה, קל וחומר למספר בגנותו של חבירו (ספרי שם);
4. מה הפירוש "האשה הכשית" (רש"י יב,א) האשה הכשית. מגיד שהכל מודים בפייה (ספרי שם) (ח) כשם שהכל מודים בשחרותו של כושי: כושית. בנימטריא יפת מראה
5. למה נכפל הלשון "האשה הכשית אשר לקח כי אשה כשית לקח" (רש"י יב,א) מה תלמוד לומר, (י) אלא יש לך אשה נאה ביפיה ואינה נאה במעשיה, במעשיה ולא ביפיה, אבל זאת נאה בכל
6. למה נקראה "אשה כשית" (רש"י יב,א) על שם נזיה נקראת כושית, (כ) כאדם הקורא את בנו נאה, כושי, כדי שלא תשלוט בו עין רעה
7. מה מעידה התורה שהיה משה רבינו. השלימו: "והאיש" _____ האדם (יב,ג) והאיש משה ענו מאד מכל האדם
8. כתוב בפס' "והאיש משה ענו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה" מה הפירוש "ענו" (רש"י יב,ג) שפל וסבלן
9. מה כוונת הפס' באמרו "והאיש משה ענו מאד" (רמב"ן יב,ג) להגיד כי השם קנא לו בעבור ענותנותו כי הוא לא יענה על ריב לעולם אף אם ידע ור"א מפרש ואמר כי הוא לא היה מבקש גדולה על שום אדם ולא יתנאה במעלתו כלל אף כי על אחיו והם חוטאים שמדברים עליו חנם אבל בספרי (בהעלתך ק) רבי נתן אומר אף בפניו של משה דברו בו שנאמר וישמע ה' והאיש משה ענו מאד אלא שכבש משה על הדבר יזכיר ענותנותו שסבל ולא ענם והשם קנא לו
10. כתוב בפס' "וירד ה' בעמוד ענן" מה למדים מכאן? (רש"י יב,ה) יצא יחידי (ע) שלא כמדת בשר ודם, מלך בשר ודם כשיוצא למלחמה יוצא באוכלוסין וכשיוצא לשלום יוצא במועטים, ומדת הקב"ה יוצא למלחמה יחידי שנאמר ה' איש מלחמה (שמות טו, ג), ויוצא לשלום באוכלוסין שנאמר רכב אלהים רבותים יוצאן (תהלים סח, יח. ספרי קב);
11. למה דיבר ה' אחר כך עם אהרן ומרים לבד? (רש"י יב,ה) ומפני מה משכן והפרידן ממה, לפי שאומרים מקצת שבחו של אדם בפניו וכולו שלא בפניו, וכן מצינו בנה, שלא בפניו נאמר איש צדיק תמים (בראשית ו, ט), ובפניו נאמר כי אותך ראיתי צדיק לפני (שם ז, א). דבר אחר, שלא ישמע בניזפתו של אהרן;
12. מה הפירוש שלנביא רגיל "במראה אליו אתודע" (רש"י יב,ו) שכנית שמי אין נגלית עליו (ק) באספקלריא המאירה, אלא בחלום וחזיון
13. נאמר על משה "בכל ביתי נאמן הוא" מה הפירוש? (אבן עזרא יב,ז) טעמו כבן בית שיכנס בלא רשות ואם יצטרך ידבר צרכיו ואתם כאשר אתודע לכם בחלום תדעו ואם לא אין לכם רשות לשאול;
14. כתוב בפס' "לא כן עבדי משה... פה אל פה אדבר בו" מה הפירוש "פה אל פה" (רש"י יב,ח) אמרתי לו לפרוש מן (ר) האשה, והיכן אמרתי לו, בסניג, לך אמור להם שובו לכם לאהליכם ואתה פה עמוד עמדי (דברים ה, כז. ספרי קג);
15. כתוב בפס' "ומדוע לא יראתם לדבר בעבדי במשה", למה נאמר "בעבדי במשה" (רש"י יב,ח) אינו אומר בעבדי משה, אלא בעבדי במשה, בעבדי, אף על פי שאינו משה, במשה, אפילו אינו עבדי, כדאי הייתם לירא מפניו, וכל שכן שהוא עבדי, ועבד מלך מלך, היה לכם לומר אין המלך אוהבו חנם, ואם תאמרו איני מכיר במעשיו, (ש) זו קשה מן הראשונה (ספרי קג. תנחומא צו יג);
16. מה הפירוש "פה אל פה אדבר בו" (ספורנו יב,ח) שהנבואה אליו היא בלתי תרדמת חושיו
17. למה נאמר "ויחר אף ה' בס וילך" רק אחרי דיבור ה' עם אהרן ומרים? (רש"י יב,ט) מאחר שהודיעם סרחונם, גזר עליהם נדוי, קל וחומר לבשר ודם שלא יקעם על חבירו עד שיודיענו סרחונו;
18. הקב"ה קורא למשה אהרון ומרים באופן פתאומי ומדבר קשות עם אהרון ומרים על מדרגת נבואתו של משה. ומעיד הקב"ה שלכל הנביאים הקב"ה מתגלה בחלום. "לא כן עבדי משה... פה אל פה אדבר בו ומראה ולא בחידת... ומדוע לא יראתם לדבר בעבדי במשה". מה העונש של מרים? (יב, י) צרעת
19. למה מרים לקתה בצרעת רק אחר ש"הענן סר"? (רש"י יב,י) ואחר כך והנה מרים מצרעת כשלג, משל למלך שאמר לפדגוג רדה את בני, אבל לא תרדנו עד שאלך מאצלך, שרחמי עליו
20. מה מבקש אהרון ממה? (יב,יא) להתפלל על מרים
21. מה הייתה תפילתו הקצרה של משה? (יב,יג) אל נא רפא נא לה
22. למה משה לא האריך בתפילה על מרים אחותו? (רש"י יב,יג) מפני מה לא האריך משה בתפלה, שלא יהיו ישראל אומרים אחותו עומדת בצרה והוא עומד ומרבה בתפלה. (ד"א) שלא יאמרו ישראל בשביל אחותו הוא מאריך בתפלה, אבל בשבילנו אינו מאריך בתפלה);
23. מה לומדים מהמילים "אל נא רפא נא לה" (רש"י יב,יג) בא הכתוב ללמדך דרך ארץ, שהשואל דבר מחברו צריך לומר שנים או שלשה דברי תחנונים, ואחר כך יבקש שאלותיו;
24. כתוב בפס' "ותסגר מרים מחוץ למחנה שבעת ימים והעם לא נסע עד האסף מרים" מה למדים מהמתנה זו של העם? (רש"י יב,טו) זה הכבוד חלק לה המקום בשביל שעה אחת (ו) שנתעכבה למשה כשהושלך ליאור, שנאמר ותתעב אחותו מרחוק וגו'
25. מה הפירוש "והעם לא נסע" (אור החיים יב,טו) תלה הדבר בעם ולא אמר ולא נסע העם, להודיע כי העם הסכימו לבל יסעו עד האסף מרים, והגם שהדבר היה תלוי בנסיעת הענן, התורה מעידה כי גם בזכותה הם היו חפצים בעכבה לכבדה, ומה גם אם היה ידוע להם כי בזכותה היה המים להם בודאי שישב שם העם על המים;